

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ МЕТАЛУРГІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Нікіфорова В.А., к.е.н., старший науковий співробітник відділу економічних
проблем розвитку промислового виробництва,
Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ, Україна*

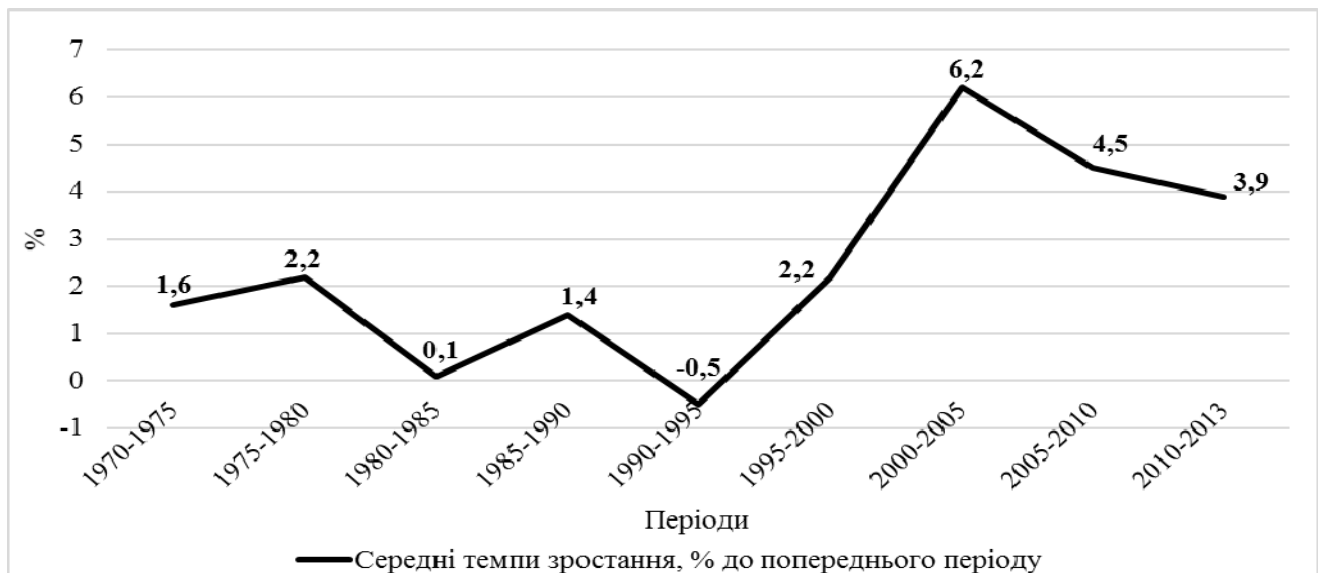
На сьогоднішній день однією з найбільш значущих галузей промисловості у всьому світі залишається металургія. Незважаючи на те, що за темпами зростання металургійна галузь зарубіжних країн (навіть тих, що є основними металовиробниками) останніми роками відстає від темпів зростання в інших видах економічної діяльності (наприклад, за даними Євростата, в країнах ЄС-27 індекс металургійного виробництва у 2013 р. порівняно з 2012 р. склав 99,1%, тоді як по промисловості у цілому – 99,5%), її продукція виступає своєрідним базисом для розвитку багатьох інших металоспоживаючих галузей. Тому роль металургії в забезпеченні економічного зростання в сучасних умовах досить вагома, та існує необхідність виявлення ключових тенденцій її розвитку у світовому масштабі.

Першою ключовою глобальною тенденцією є безпрецедентне зростання обсягів металовиробництва у світі. У період з 1970 по 2013 рр. обсяг виплавки сталі збільшився у 2,7 рази – з 595 до 1606 млн т. При цьому, за даними World Steel Association (WSA) [1], 99% чавуну у світі виробляється 39 країнами, 98% сталі – 68 країнами, з яких 10 основних металовиробників (Китай, Японія, США, Індія, Росія, Південна Корея, Німеччина, Туреччина, Бразилія, Україна) забезпечили у 2013 р. 84,5% загального обсягу випуску сталі.

До головних причин підвищення виробництва металу у світі у вказаному періоді можна віднести майже двократне, за даними Організації об'єднаних націй, збільшення чисельності населення світу (з 3,71 млрд. чол. у 1970 р. до 7,13 млрд. чол. на початок 2014 р.) та підвищення рівня його добробуту (за період 1970-2012 рр. ВВП на душу населення у світі зріс у 11,3 рази, середньорічний приріст ВВП на душу населення у цей період становив 24,5%) [2].

Наслідком цього стало значне розширення металоспоживання внаслідок прискореного розвитку таких галузей, як будівництво (включаючи житлове й інфраструктурне) та автомобілебудування. Саме ці види економічної діяльності споживають відповідно до 40 і більше 20% усієї металопродукції, що виробляється.

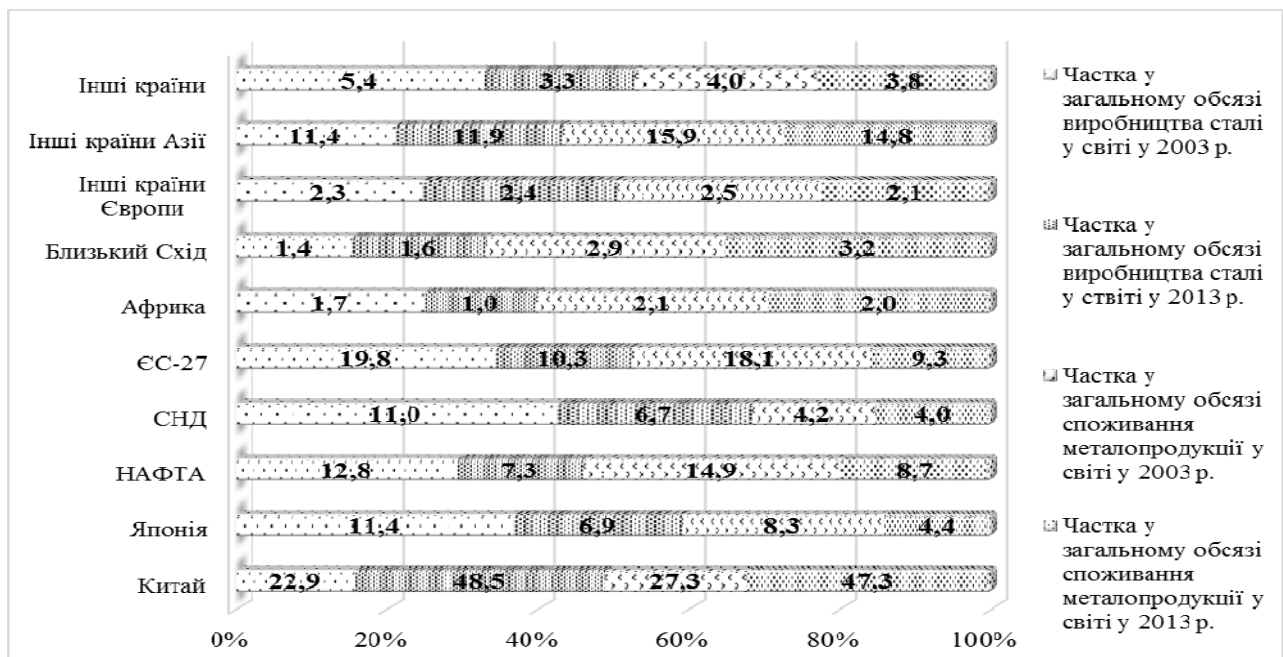
Основний пік зростання виробництва металу у світі прийшовся на період 2000-2005 рр. (рис. 1), коли відбувався стрімкий економічний розвиток «нових індустриальних країн», а пік спаду – на 1990-1995 рр. – на період розпаду СРСР, коли промислове (зокрема, металургійне) виробництво колишніх радянських республік катастрофічно впало.

Рис.1. Динаміка середніх темпів зростання обсягів виплавки сталі (% до попереднього періоду)

Також негативні темпи зростання обсягів виплавки сталі спостерігалися під час світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр., коли металургійна галузь була одним з найбільш постраждалих видів економічної діяльності.

Другою ключовою глобальною тенденцією розвитку світової металургії є кардинальні зміни географічної структури виробництва і споживання металопродукції зі зміщенням «центрів» виробництва і торгівлі металом у країни Азії, Північної Африки та Південної Америки, що швидко розвиваються (рис. 2).

Рис.2. Географічна структура світового виробництва і споживання металопродукції у 2003 та 2013 рр.

Лідером у цьому процесі є Китай, який у 2013 р. зайняв майже половину загальних обсягів випуску стали і споживання готової металопродукції, а також Індія, Туреччина, Бразилія, Єгипет, Іран, Саудівська Аравія та ін. Саме в цих регіонах спостерігалися найбільш швидкі темпи зростання як чисельності населення, так і його добробуту, що привело до прискорення розвитку металоспоживаючих галузей (перш за все, будівництва та автомобілебудування).

Позиції ж України та Німеччини (так само, як країн Європи та СНД в цілому), навпаки, дещо погіршилися, що викликало необхідність зміни промислової політики цих держав, зокрема галузевої.

Ці зміни, як і у випадку із зростанням загальносвітового виробництва стали, багато в чому пов'язані зі збільшенням чисельності й добробуту населення в основному в азіатських країнах (див. табл.):

Таблиця

ВВП на душу населення у світі за регіонами у 1970-2012 рр., дол.

Регіони	Роки						2012/1970,
	1970	1980	1990	2000	2010	2012	%
Європа	1927	6620	11671	12697	25777	27107	1406,7
Азія	243	966	1715	2480	4869	5834	2400,8
Америка	2605	6382	10700	15809	23145	24876	954,9
Африка	247	909	787	743	1698	1875	759,1
Океанія	2734	8956	14263	15448	40240	47392	1733,4

Джерело: складено та розраховано автором за матеріалами [2]

Третьою ключовою глобальною тенденцією, яка частково є наслідком перших двох, виступає загострення збутових, екологічних та ресурсних проблем у світовій металургії.

Вищезгадані тенденції зростання металовиробництва та зміни його географічної структури призвели до значного збільшення викидів шкідливих речовин до навколишнього середовища, посилення конкуренції між «традиційними» (країни ЄС, СНД, Японія, Південна Корея) і «новими» (Китай, Індія, Туреччина, Бразилія) сталевиробниками, а також посилили дефіцит сировинних ресурсів для виробництва металопродукції внаслідок їх вичерпності та розташування покладів в основному на території країн, що розвиваються.

Так, залежність від імпорту залізорудної сировини найбільшого виробника стали у світі – Китаю – у 2013 р. зросла до рекордних 58,7% порівнянню з 36,0% у 2000 р. [3].

За даними WSA і Міжнародного енергетичного агентства, на чорну металургію припадає 6,7% загального обсягу викидів діоксиду вуглецю (CO₂) у світі, що в середньому складає 1,8 тонн CO₂ на 1 тону виплавленої сталі. І, як відмічають експерти цих організацій, зниження викидів діоксиду вуглецю та інших шкідливих

речовин у майбутньому можливо тільки за рахунок розробки і впровадження радикально нових сталеплавильних технологій [4].

Також на основі даних WSA було виявлено, що за десятирічний період з 2004 по 2013 рр. середній щорічний темп зростання виробництва сталі і споживання готової металопродукції становив 105,4%, тоді як середній темп зростання профіциту металу у світі (перевищення виробництва над споживанням) за той же період був на рівні 106,8%; частка профіциту в загальному обсязі виробництва металу в середньому складала 8,3%, або 110,3 млн. т.

Список літератури:

1. World Steel in Figures 2014 [Електронний ресурс] / World Steel Association, 2014. – 17 р. – Режим доступу: <http://www.worldsteel.org/publications/bookshop.html>.

2. Кушнір І. Валовий внутрішній продукт (ВВП) мира / І. Кушнір [Електронний ресурс]. – Інститут економіки і права Івана Кушніра. – Режим доступу: http://www.be5.biz/makroekonomika/gdp/gdp_world.html.

3. Зависимость КНР от импорта сырья выросла до рекордного уровня [Электронный ресурс] / Бизнес-портал UGMK.INFO. – 2014. – 16 июня. – Режим доступа: <http://www.ugmk.info/news/zavisimost-knr-ot-importa-syrja-vyroslo-do-rekordnogo-urovnja-.html>.

4. Steelmaking raw materials: market and policy developments / Organisation for Economic Co-operation and Development. – Paris: OECD Publications, DSTI/SU/SC(2012)1/FINAL, 11 oct. 2012. – 70 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/sti/ind/steelmaking-raw-materials.pdf>.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ИМИДЖА РОССИИ В СТРАНАХ МИРА

Чугаев О.А., к.э.н., доцент, доцент кафедры мирового хозяйства и международных экономических отношений, Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, г. Киев, Украина

Потенциал имиджа стран формируется под влиянием политических, экономических, культурных, научно-технических и прочих факторов. Целью этого исследования является определение международных экономических факторов имиджа на примере Российской Федерации, как одного из глобальных центров политической и экономической силы, оказывающего существенное влияние на экономику Украины.

Исследование проведено по 39 странам с различных континентов. Показатели имиджа центров силы учитываются как доля позитивных ответов респондентов в какой-либо стране; экспорт, импорт и накопленные прямые инвестиции – как доля в ВВП страны. Все показатели в долях единицы.